

Megújult a választottbíráskodás

2018. január 1. napja nem csak a polgári perek szempontjából hozott alapvető változásokat, hanem a választottbírási eljárások tekintetében is, ugyanis hatályba lépett, és a 2018. január 1. napját követően indított eljárásokban alkalmazandó a választottbíráskodásról szóló 2017. évi LX. törvény (a továbbiakban: Vbtv.). Az alábbiakban a Vbtv. által bevezetett főbb változásokat tekintjük át röviden.

1. Intézményi változások

A Vbtv. a leglátványosabban a választottbírási intézményrendszert módosította: 2018. január 1. napjával megszűnt a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíráóság, valamint az Energetikai Állandó Választott-

bíráóság. A megszűnő választottbíráóságok előtt folyamatban lévő ügyeket a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíráóság (a Vbtv. szóhasználatával: Kereskedelmi Választottbíráóság) vette át. Ezen ügyek átadása már megtörtént. A megszűnő választottbíráóságok

eljárására vonatkozó választottbírási kikötések pedig a Vbtv. törvényi rendelkezése folytán immáron a Kereskedelmi Választottbíráóság eljárására irányuló kikötésnek minősülnek. Ha tehát 2018. január 1. napját követően keletkezik olyan jogvita, amelyre a felek a megszűnt két választottbíráóság valamelyikének eljárását kötötték ki, akkor az ilyen jogvita tekintetében a Kereskedelmi Választottbíráóság előtt indítható választottbírási eljárás.

Megújult a Kereskedelmi Választottbíráóság elnöksége is. Az elnökségbe a Vbtv. alapján öt szervezet jogosult tagot delegálni: az elnököt és két tagot a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, egy-egy tagot pedig a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal, a Budapesti Értéktőzsde Zrt., a Magyar Bankszövetség, valamint a Magyar Ügyvédi Kamara delegál. A választottbíráóság elnöksége – egyelőre öt taggal – felállt és megkezdte működését. Fontos, hogy az elnökség tagjai nem járhatnak el választottbíróként és szakértőként a Kereskedelmi Választottbíráóság hatáskörébe tartozó eljárásban, amely összeférhetlenségi szabály az elnökségi tagok függetlenségét hivatott biztosítani.

2. Az új választottbíró-ajánlási lista

A Kereskedelmi Választottbíráóság megalkotta és közzétette az új választottbíró-ajánlási listát. A lista egyrészt egy általános részből, másrészt egy energetikai és egy pénz- és tőkepiaci szekcióból áll. A listára legalább 10 éves szakmai gyakorlattal rendelkező személyek kerülhetnek, akik még nem töltötték be a 70. életévüket. Lényeges ugyanakkor, hogy a listán nem szereplő – így a 70. életévüket már betöltött – személyek is jelölhetők választottbíróknak, sőt az eljáró tanács elnökének is. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert a magyarországi választottbírási eljárásokban számos, 70. életévét betöltött, általános elismertségnek örvendő választottbíró vett részt. Az, hogy ők már nem szerepelnek a listán, a legkevésbé sem jelenti azt, hogy a jövőben ne járhatnának el választottbíróként.

A választottbíró-ajánlási lista tehát pusztán tájékoztató, illetve ajánló jellegű. Jelentősége abban áll, hogy ha a fél elmulaszt választottbíró jelölni, vagy nincs megállapodás az egyesbíró vagy az eljáró tanács elnökének személyében, akkor a Kereskedelmi Választottbíráóság elnöksége a hiányzó választottbíró fősabályként a listáról jelöli ki.

3. Eljárásjogi változások

A Vbtv. alapvetően követi a korábbi választottbírási törvény szabályozását, hiszen mindkét jogszabály az UNCITRAL választottbírási mintatörvényen alapul. A változások nagy részét az indokolta, hogy a jogalkotó törvénybe kívánta foglalni az UNCITRAL mintatörvény 2006. évi új sza-

bályait, amik a korábbi, 1994-es Vbtv.-ben (1994. évi LXXI. törvény) még nem szerepeltek. Szemben azonban a rendes bíróságok előtti polgári perekkel, a választottbírói eljárások törvényi szabályozása nem alakult át gyökeresen. A szakmai közvélemény figyelmét a Vbtv.-ben szereplő néhány új jogintézmény keltette fel. Ezek röviden, a teljesség igénye nélkül az alábbiak:

a) Ideiglenes és előzetes intézkedések

A Vbtv. talán legfontosabb és leghasznosabb újdonsága, hogy átültette a 2006. évi UNCITRAL mintatörvénynek az ideiglenes és előzetes intézkedésekre vonatkozó rendelkezéseit. E szabályok alapján a felek immáron az eljáró választottbíróstól is kérhetnek olyan ideiglenes intézkedéseket, amelyek bírósági úton végrehajthatók. Szemben tehát a korábbi szabályozással, a felek nincsenek feltétlenül arra szorítva, hogy a választottbírói eljárás mellett és azzal párhuzamosan a rendes bírósághoz forduljanak ideiglenes jogvédelemért. Az „előzetes intézkedés” pedig egy olyan, ex parte (a másik fél meghallgatása nélkül) kibocsátható végzést jelent, amelynek rendeltetése, hogy az ideiglenes intézkedés iránti kérelemről történő döntésig biztosítsa, hogy a fél nem hiúsítja meg az elrendelni kért ideiglenes intézkedés célját.

b) Beavatkozás

Kevésbé volt kedvező a beavatkozás törvényi szabályozásának fogadtatása. A Vbtv. – hasonlóan a Pp.-hez – lehetővé teszi, hogy a jogvita kimenetelében érdekelt harmadik személyek az eljárásba az azonos érdekű fél nyertességének előmozdítása érdekében beavatkozhatnak. Ez a lehetőség azonban idegen a választottbíráskodástól, ugyanis ezen eljárás az eljárásban érintett felek megállapodásán (a választottbírói szerződésen vagy kikötésen) alapul, márpedig a beavatkozó rendszerint nem szerződő fél és nem részese a választottbírói kikötésnek.

Fontos azonban, hogy a felek választottbírói szerződésükben kizárhatják, hogy a szerződésben nem részes harmadik felek részt vegyenek az eljárásban.

c) Eljárásújítás

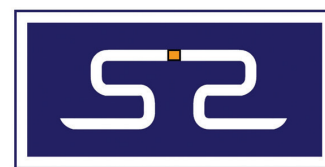
A legnagyobb kritikát egyértelműen az eljárásújítás jogintézménye kapta. E rendkívüli jogorvoslat szabályozása a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) perújítási rendelkezésein alapul. A Vbtv. kimondja, hogy a választottbírói ítélet átvételét követő egy éven belül eljárásújításnak van helye, ha a fél olyan tényre vagy bizonyítékra hivatkozik, amelyet az alapeljárásban önhibáján kívül nem érvényesített, feltéve, hogy az – elbírálása esetén – a félre kedvezőbb határozatot eredményezhetett volna. A szabállyal szembeni kritika azt hangsúlyozza, hogy a választottbírói eljárást a felek nem utolsósorban azért kötik, hogy minél gyorsabban végleges döntés szülessen az ügyükben. Márpedig az eljárásújítás éppen ezt az előnyt veszélyezteti, amikor a választottbírói ítélet meghozatalát követő további egy évig bizonytalan helyzetet teremt, ami akár veszélyeztetheti az ítélet külföldi végrehajtását az 1958. évi New Yorki Egyezmény alapján. Az eljárásújítás esetében is lényeges azonban, hogy a felek ezen jogorvoslat lehetőségét megállapodásukkal kizárhatják, amint azt a Kereskedelmi Választottbírói Eljárási Szabályzata által javasolt mintaklauszula is ajánlja.

4. A Kereskedelmi Választottbírói Eljárási Szabályzata

A Kereskedelmi Választottbírói Eljárás elnöksége megalkotta az új Eljárási Szabályzatot, amely a 2018. február 1. napján vagy azt követően indított eljárásokra alkalmazható. A jelen cikk terjedelme nyilvánvalóan nem teszi lehetővé az Eljárási Szabályzat részle-

tes ismertetését, azt azonban el lehet mondani, hogy a korábbinál lényegesen részletesebb szabályozás született, amely jelentős mértékben épít a vezető külföldi választottbírói eljárások szabályzataira. Az Eljárási Szabályzat nem támaszt olyan részletes formai és tartalmi követelményeket a keresetlevéllel és általában a felek beadványaival szemben, mint a Pp., és az esetleges hiányosságokat is elsősorban hiánypótlás útján kívánja orvosolni. Az Eljárási Szabályzat tehát „befogadó” szemléletű, a jogvitát a választottbírói eljárás keretei között kívánja tartani és érdemben elintézni. Az Eljárási Szabályzat nem tartalmaz továbbá a Pp.-hez hasonló merev prekluzív szabályokat, kisebb tehát annak a veszélye, hogy valamely tény- vagy jogállás eljárásjogi okból kívül reked az eljáráson. Természetesen az eljáró választottbírói eljárásnak is vannak eszközei az eljárás megfelelő mederben tartására, ezek azonban nem a törvény vagy a szabályzat rendelkezései alapján, automatikusan alkalmazandó eszközök, hanem a választottbírói mérlegelése alapján nyerhetnek alkalmazást. Fontos ilyen eszköz az eljáró választottbírói eljárás kezében az előkészítő egyeztetés – amelyre akár telefonkonferencia útján is sor kerülhet –, amelynek célja az eljárás menetének megtervezése.

Dr. Boronkay Miklós
senior ügyvéd

SZECSKAY ATTORNEYS AT LAW

WWW.SZECSKAY.HU